

15 ÉVES A KALEIDOSCOPE

Sporttörténet

15 YEARS OF KALEIDOSCOPE

History of sports

Szabó Lajos c. egy. docens PhD

Magyar Sportmúzeum igazgatója

gulyasszabolajos@gmail.com

Prof. Dr. Forrai Judit DSc

Semmelweis Egyetem Megelőző Orvostan és Népegészségtani Intézet

forraijud@gmail.com

Initially submitted Sept.10, 2025; accepted for publication Sept.30.2025

Abstract

Sports history, as an interdisciplinary branch of sports science, faces a dual challenge in the modern era. Firstly, the discipline has traditionally struggled with problems of organizational environment, as its roots intergrate simultaneously natural sciences (biomechanics, training theory) and social sciences (sociology, history). However, the significance of sports history surpasses today far beyond mere chronological frame of recording of sports and results. It incorporates social, political, and health-related fields, such as the analysis of role of women and marginalized groups as well. On the other hand, the discipline's legitimacy is being questioned by our digital age, especially after the COVID-19 pandemic, since the younger generations' consumption of short, digital-format contents reduces the demand for longer, analytical scholarly works.

The collection of sports history articles addresses beyond historic aspects of sports diplomacy (decisions of IOC presidents, founding of the Hungarian Olympic Committee) and the history of local sports life (Cluj, Eperjes clubs) the in depth interrelation of sport and health sciences while focusing especially on the legacy of Gustav Zander, the pioneer of mechanotherapy, and the history of sports injuries at the Olympic Games. The collection examines prominently the women's emancipation struggles in sport (rowing, fencing, ballet), highlighting gender inequalities and the difficulties in institutionalization of sports disciplines, relying often on archival sources and contemporary press coverage. Unique interdisciplinary perspectives are represented by the study of Hungarian martial culture (archery in the legend of Saint Ladislaus) and cultural identity (the success of Hungarian Jewish athletes), thus enriching the scholarly viewpoints of sports history.

Kulcsszavak: sporttörténetírás, interdiszciplinaritás, mesterséges intelligencia (MI), sport és egészségügy

Keywords: sports history writing, interdisciplinarity, artificial intelligence (AI), sports and healthcare

Initially submitted Sept.1, 2025; accepted for publication Sept.30.2025

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Szabó Lajos PhD, prof.dr. Forrai Judit DSc

Rovat: Sporttörténet**Szerkesztő(k): Szabó Lajos PhD, Szikora Katalin PhD****A sporttörténetírás dilemmái napjainkban****<http://www.kaleidoscopehistory.hu/index.php?subpage=rovat&rovatid=37>**

Szükség van-e rá, milyen kihívásokkal kell szembenéznie, milyen hatással lehet rá a mesterséges intelligencia elterjedése? (Covid utáni gondolatok)

Bevezetés

A sporttudomány - azon belül a sporttörténet - interdiszciplinaritása mondhatni már a XX. században is komoly gondot okozott a tudományszervezőknek, a tudományos adminisztrációnak és természetesen ezek intézményeit „kiszolgáló” írásos médiumoknak. (szakfolyóiratok, esszégyűjtemények, tanulmánykötetek). Kevesebb problémát jelentett ez a népszerűsítő írott szakirodalomban (pl. Rubicon, História folyóiratok) a sportújságírás illetve a sport helytörténet-írás vonatkozásában. A XX. század elején megjelenő új tudományterület az ún. sporttudomány amelynek, első úttörő ágai a természettudományos területeken megjelenő edzéselmélet, a biomechanika és a kineziológia: az emberi mozgás tudománya voltak. Első művelői nagyrészt a biológia, a fizika és az orvostudomány képviselőiből verbuválódtak. Ezek a szakemberek a saját tudományterületükön szereztek képesítést, tudományos fokozatot és ezeken a területeken is dolgoztak magas minőségi, tudományos színvonalon. Az Egyesült Államokban és Európa nyugati és északi részén egyébként már a XIX. században megjelentek az első sporttudományos szakemberek, közülük is kiemelkedett az orvosi diplomával rendelkező Luther Gulick, aki a Massachusetts állambeli Springfield College első számú sport vezetőjeként, tanáraként több új sportágat honosított meg (kosárlabda, röplabda) és Egyesült Államok szerte ismert „sporttudóssá”, közéleti személyiséggé vált. Életének nagy részét később New Yorkban töltötte, ahol közegészségügyi kérdésekkel foglalkozva, a fiatalság egészségügyi állapotának javításán fáradozott. Alapítója és elindítója volt az ún. Playground Association-nak, mecénásokat, támogatókat keresett, a városvezetőknél kilincselte a New York-i „játszóterek” kialakítása érdekében. Komoly szerepe volt az USA-beli YMCA szervezetek elterjedésében is. Mindkét szervezet a fiatalság iskolán kívüli testnevelésének és sportjának szervezését tűzte ki célul. Véleménye szerint előbb a közvéleményt kell meggyőzni a sport hasznosságáról és csak utána lehet, kell „lobbizzni” a sporttudomány elismertetéséért, az egyetemi életbe való bevonásáért és természetesen az új szakértelmiségi generáció képzésének elindításáért.

Európa nagy részén az első „sporttudományos” szakemberek a hadtudomány, a pedagógia és az orvostudomány keretei között képviselték az új tudományágat. A gyakorlatban elsősorban a vívás a lövészet, a gimnasztika, torna sportágakban voltak kiválóak, innen eredt tudományos érdeklődésük is.

A társadalomtudományok területére (kivételesen a pedagógia) csak a XX. század elején tört be az új ismeretanyag és annak tudományos fogalomrendszerének a kialakítására való törekvés. Ebbe a körbe tartozott a sportpszichológia, a sportszociológia, a sporttörténet, valamint a

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Szabó Lajos PhD, prof.dr. Forrai Judit DSc

sportfilozófia (sportetika, sportesztetika), művelői nagyrészt az „anya” tudományágban szereztek képesítést, esetleg tudományos fokozatot. A legkésőbb a sportjog csatlakozott ehhez a csoporthoz. Ezeknél a területeknél mind a mai napig érvényes az a gyakorlat, hogy a téma a sport területéről érkezik, de a tudományos módszer, az elemzés az alaptudományág előírásait követi.

Egy kicsit másképp alakult ez a sporttudomány természettudományos vonatkozásaiban, de ebben a rövid írásban erre nincs idő kitérni és a téma is a sporttörténetre kell, hogy fókuszáljon.

Mindenesetre Magyarországon a XX. századot végig kísérte az a dilemma - és ez napjainkra sem tisztázódott teljesen -, hogy létezik-e önálló sporttudomány, lehet-e pl. akadémiai szervezete és ha igen akkor hová tartozzon, a természettudományi vagy a társadalomtudományi nagyobb egységhez. Jól mutatta ezt a dilemmát a kezdet is, mikor Klebelsberg Kuno kultuszminister 1925-ben látva az e kérdésben lévő végnélküli vitát, úgy döntött, hogy egy önálló felsőfokú intézmény, a Magyar Királyi Testnevelési Főiskola létrehozására tesz javaslatot, mely azóta is -14 év kitérével, mikor a Semmelweis Egyetemhez csatolták (2000-2014) – önálló felsőfokú intézmény.

A sporttörténet helye és szerepe

Az előzőekből kiderül, hogy a sporttörténet hasonló helyzetben volt és van, mint a sporttudomány többi ága. (Ezért is külön értékelendő, hogy a Kaleidoscope szakmai folyóirat befogadta és befogadja a sporttörténeti témájú írásokat is. Köszönet érte.)

Az első publikációk a XIX-XX. század fordulóján gombamódra megszorodott sportegyesületek, nemzeti és nemzetközi sportszövetségek illetve az egyes sportágak történetének ismertetéséből születtek. Különleges kiadványok voltak az egyes szabálykönyvek, melyek eleinte - a szabályokon túl - történetet és edzéselméleti tanácsokat is tartalmaztak. Nagy lökést adott ennek a folyamatnak a napi, heti és havi sajtótermékekben a sporthírek számának a növekedése is. Ez a sportélet robbanásszerű fejlődésének, a közvélemény sport iránti érdeklődése növekedésének is volt köszönhető. Az iskolai testnevelés kötelező bevezetése Európa szinte minden országában pedig az új generáció modern sportágakbeli elsősorban gyakorlati ismeretét gazdagította. (torna, atlétika, úszás, korcsolyázás, majd a labdajátékok, küzdősportok). Egyre másra épültek a sportlétesítmények, pályák, csarnokok, stadionok kiszolgálva az egyre népszerűbb versenyrendszereket. Ebben is az olimpiai mozgalom, a játékok (1896), majd az Európa és világbajnokságok sorozatának elindulása és rohamos népszerűsége járt az élen. Lehetett mit összefoglalni, a sikereket és a kudarokat elemezni, jövőbeli javaslatokat megfogalmazni. Azonban már ekkor is megfogalmazódott az a kérdés, hogy egyenlő a sporttörténet az eredmények, a statisztikai adatok közlésével, az egyes résztvevők: versenyzők, vezetőik, edzők életútjának kronológikus leírásával? Vagy ennél több? A kérdés megválaszolásához – hogy bizony több - nagymértékben hozzájárultak az egyes országok bel és külpolitikai változásai. A belpolitikában felerősödtek a társadalmi változások, folyamatok, melyek a sportéletben is éreztették hatásukat. (női sport fejlődése, rekreáció, szabadidősport pozitív hatása az

egészségre, betegségmegelőzésre, idősök sportja, fogyatékkal élők sportja). A külpolitikában pedig az országimázs építés, a ki nem mondott országok közötti rivalizálás tette egyre központibb témává a sportélet eseményeit. Az 1970-es évektől pedig a gazdaság, azon belül is turizmus fejlesztése vette át az irányító szerepet. A sportesemények egyre nagyobb tömegeket vonzva (olimpia, Forma I, EB-k, Vb-k, világ kupák, de akár a nemzeti bajnokságok is) kikerülhetetlenné tették a modern sportélet eseményeinek a követését. Mindennek dokumentálása, elemzése, a múlt a jelen összefüggéseinek feltárása, a jövőre vonatkoztatandó javaslatok megfogalmazása a sporttörténeti publikációk feladata. Ezzel tud hozzájárulni ahhoz, hogy a következő évtizedek –remélve századok - generációi megismerjék korunk problémáit, kihívásait, az egyes kérdésekre adott helyes vagy helytelen válaszokat. Erre predesztinál minket az elődök munkája is, hiszen mi is szerencsére az Ő munkájukra is hagyatkozhatunk egy-egy téma feldolgozásakor. (többek között: Bohn Ferenc, Pluhár István, Mező Ferenc, Földes Éva, Kun László, Kutassi László, Takács Ferenc munkái)

Reméljük, hogy ez a jövőben is így lesz és talán nem felejtődik el az a régi, ugyan kicsit közhelynek tűnő mondás, hogy a „ma lesz a holnap tegnapja”.

E gondolatok fogalmazódtak meg szerkesztőkben az előző évek (2021) summázatában.

Azóta eltelt három-négy év, mely alatt nagyon is mélyre ható és konkrét kérdésekkel találkozhat e terület szakembere, melyekre csak lassan és főleg kétkedve keresi a lehetséges válaszokat, megoldásokat. „Carpe Diem” mondja – a nem mindenki által követett - a mondás, mely az egyetemi oktatásban egyre erősebben érezteti hatását. A fiatal generációk rövidebb fogott „vázlatos, sms” életmódja érezteti hatását e területen is, s talán a társadalomtudományok tudományok – a természettudományokkal szemben - ezt még inkább megszenvedik. Legyen minden rövid, szemléletes, lényegre törő, digitális hallatszanak a tanítás módszertanára vonatkozó előírások. Nem szükséges a személyes kontaktus, a modern felfogás, hogy az internetre feltett anyagok bárhol bármikor elérhetőek legyenek. A (első) „covidon” talán már túljutottunk, de a (piaci) világ „beleszeretett” a távoktatásba és erre szeretné rábeszélteni a fiatal generációt is.

Hogy ez, hogy kapcsolódik a sporttörténetíráshoz? Véleményünk szerint ha fiatalság iskolai tanulmányai alatt nem ismerkedik meg a hosszabb, elemző, gondolatébresztő munkákkal, erre idősebb korában sem lesz fogékony. S ha nincs olvasótábor akkor valóban feltehető a kérdés szükség van-e ilyen összefoglalásokra? (csak a könyvtáraknak – s ezzel a jövőnek – írunk?) Bár ez utóbbi is kétséges, hiszen a különböző „hordozókon” és programokon írt anyagok ha nem mentünk át mindent szép lassan elvesznek.)

És akkor egy újabb kihívás érkezett, a mesterséges intelligencia...

Ha a „gép” mindent megír, megválaszol, minek kell az emberi memória, gondolkodás? A válasz lehet, hogy a következő: feltölteni az internet bázist. S akkor két táborra oszlik a társadalom, a „kevés számú feltöltőkre” és a „tömeges felhasználókra”.

Ezeket a kissé hevenyészett gondolatokat a sporttörténetírás jövőjével kapcsolatos gondolkodás ihlette, természetesen a mesterséges intelligencia más területeken másképp fejti ki hatását és láthatóan alapjaiban írja át például a természettudományi kutatások folyamatát.

Az elmúlt 15 év sporttörténeti cikkgyűjteményének átfogó értékelése

Már is a gyakorlatban alkalmazhatjuk a MI pozitív hatását a gyorsaság és szerkesztés folyamatásabn.

Ebben a táblázatban az eddig megjelent összes cikk szerepel szerzőikkel és lelőhelyeivel.

Tematikai Csoport	Cím	Szerző(k)	Kötet/Év DOI
Sportvezetés, olimpiai mozgalom	A Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökeinek korszakalkotó döntései	Sipos-Onyestyák Nikoletta	2024/29 10.17107/KH.2024.29.47
	A Magyar Olimpiai Bizottság alapító elnöke: Berzeviczy Albert	Gali Máté	2015/11 10.17107/KH.2015.11.303–309
	Európai Sport: Fikció vagy Valóság?	Farkas Péter	2014/8 10.17107/KH.2014.8.164–178
Helyi és regionális sportélet	A Kolozsvári Atlétikai Club vázlatos története	Killyéni András	2012/5 10.17107/KH.2012.5.271–285
	A kolozsvári versenyszerű korcsolyaélet kibontakozása... (1900-1914)	Killyéni András	2012/4 10.17107/KH.2012.4.178–189
	Sportélet a kolozsvári tudományegyetemen (1872-1914)	Killyéni András	2011/2 10.17107/KH.2011.2.104–117
	The sports club of a disappeared Hungarian community: Eperjesi Torna és Vívó Egyesület	Iváncsó Torna Ádám	2023/27 10.17107/KH.2023.27.46
Gyógytorna, fizioterápia, sportorvoslás	Gyógytorna kialakulását befolyásoló tényezők	Wolf Gabriella	2023/27 10.17107/KH.2023.27.48
	A pioneer of Mechano-therapy, Gustav Zander (1835 – 1920)...	Luca Valerio Messa	2024/28 10.17107/KH.2024.28.41
	Az újkori Olimpiai sportsérüléseinek története	Sinka Gréta Csilla, Forrai Judit	2023/27 10.17107/KH.2023.27.47
	A testmozgás gyógyító ereje	Kovács Barbara Petra	2023/26 10.17107/KH.2023.26.45
Nők sporttörténelemben és nemi kérdések	a Versenyeken való részvétel nehézségei a női evezős sport történetében...	Alliquander Anna	2020/20 10.17107/KH.2020.20.204–213
	Érdekességek a magyar női verseny történetéből. A Magyar Evező Szövetség 125 éves	Tibori Theodosia Timea	2018/16 10.17107/KH.2018.16.248–255
	Az első nyár, amikor a hölgyek elkezdhetek evezni	Alliquander Anna	2011/3 10.17107/KH.2011.3.64–70
	En gard, pret, allé! Nők a sporttörténelemben; avagy küzdelem az esélyek egyenlőségéért...	Trenka Magdolna	2014/8 10.17107/KH.2014.8.155–163
	'Ez egy furcsa rendszer' ; avagy a 'nem'-semleges' jog,	Trenka Magdolna	2014/9 10.17107/KH.2014.9.136–152

Tematikai Csoport	Cím	Szerző(k)	Kötet/Év DOI
	mint mítosz		
	Az első magyar primabalerina, Emília pesti és bécsei fellépéseinek sajtóvisszhangja...	Aranyváry Ujvári Hedvig	2024/29 10.17107/KH.2024.29.46
egyedi története / kulturális kapcsolatok	The History of Bodybuilding: International and Hungarian Aspects	Németh Petra, Andrea	Gál 2020/21 10.17107/KH.2020.21.165–178
	Adalékok a magyar küzdősportok és harcművészetek múltjából a birkózás sportág tükrében	Falátovics a Adám	2019/18 10.17107/KH.2019.18.301–309
	Különféle lövési módszerek és az íjászat megjelenése Szent László legendájában...	Hidán Csaba László	2013/7 10.17107/KH.2013.7.100–111
	What are the reasons for the success of so many Hungarian Jewish Athletes	Szabó Lajos	2010/1 10.17107/KH.2010.1.104–111

A listában szereplő cikkek összessége a magyar és a nemzetközi sporttörténet terén is kiemelkedő értéket képvisel. Az értékelés három fő pillérre épül: a tematikai sokszínűsége, a forrásalapú kutatás mélységére és az újdonságtartalomra.

1. Tematikai mélység és sokszínűség

A tanulmányok nem szorítkoznak egyetlen korszakra vagy sportágra, hanem széles spektrumot ölelnek fel:

Sportdiplomácia és szervezeti történet: A NOB elnökeinek (Sipos-Onyestyák Nikolett) és a MOB alapítóinak (Gali Máté) elemzése bemutatja, hogyan formálták a stratégiai döntések a modern sport intézményi kereteit.

Sport és egészségügy metamorfózisa: A cikkek jelentős része a gyógytornára, rehabilitációra és a sportsérülésekre fókuszál (Messa, Wolf, Sinka, Kovács), rávilágítva a testkultúra és az orvostudomány történelmi összefonódására, különös tekintettel Gustav Zander mechanoterápiájának örökségére.

Társadalmi és jogi kérdések (női sport): Erős hangsúlyt kap a nők emancipációs küzdelme a sportban. Alliquander Anna evezőstörténeti tanulmányai, valamint Trenka Magdolna a nemi egyenlőtlenségeket vizsgáló, jogi szempontú elemzése alapvető fontosságúak a társadalomtörténeti megközelítés szempontjából.

Regionális és niche történetek: Különösen értékesek a Kolozsvár sportéletét (Killyéni András), az Eperjesi Torna és Vívó Egyesületet (Iváncsó Ádám) bemutató lokális kutatások, amelyek megőrzik az eltűnt magyar közösségek sportörökségét.

2. Kutatási mélység és forrás alapjai

A cikkek zöme nem pusztán tényeket sorol fel, hanem archív források, korabeli sajtóanyagok és legendák kritikus elemzésére épül, ami adja az újdonságukat:

Archivális felfedezések: Ujvári Hedvig Aranyváry Emília primabalerina fellépéseinek korabeli sajtóvisszhangját elemzi, ami izgalmasan összeköti a sporttörténetet a médiatörténettel és a tánc mint előadó-művészettel.

Interdiszciplináris: Hidán Csaba László tanulmánya, amely Szent László legendáját vizsgálja írászati szempontból, rendhagyó módon hozza össze a középkortörténetet a harcászattal és a sporttal.

Szociológiai elemzés: Szabó Lajos PhD írása a magyar zsidó sportolók sikerének okairól szociológiai magyarázatot keres a kiemelkedő teljesítmények mögött.

3. Érdekesség és tudományos hatás

A gyűjtemény a tudományos alaposság mellett számos érdekességet is tartogat, amelyek szélesebb olvasóközönség számára is vonzóak:

Elfeledett szakágak/személyek: Az olyan cikkek, mint a testépítés történelme (Németh-Gál) vagy a birkózás (Falatovics) gyökerei, a népszerű sportágak kevésbé ismert történelmi hátterét tárják fel.

Híd a múlt és a jelen között: Luca Valerio Messa munkája, amely Gustav Zandert köti össze egy modern rehabilitációs eszközzel ("Angel's Wings"), kiválóan illusztrálja a tudományos örökség fennmaradását és fejlődését.

Összefoglalva: a bemutatott cikkek magas színvonalú, mélyreható forráskutatáson alapuló, tematikailag változatos gyűjteményt alkotnak, amelyek a sporttörténet tudományát nemcsak bővítik, hanem új, interdiszciplináris nézőpontokkal gazdagítják is, különös tekintettel a magyar, közép-európai vonatkozásokra.

Válasszuk ki a megadott sporttörténeti gyűjteményből **6 legkiemelkedőbbnek ítélt cikket**, melyek a legmélyebb történelmi, módszertani vagy társadalmi-aktuális vonatkozásokkal rendelkeznek az MI segítségével.

Íme a 6 legjobb cikk jellemzése:

1. Sipos-Onyestyák Nikoletta: A Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökeinek korszakalkotó döntései DOI: [10.17107/KH.2024.29.47](https://doi.org/10.17107/KH.2024.29.47)

Kategória	Jellemzés
Téma	A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) elnökeinek (pl. Coubertin, Samaranch) vezetői döntései és azok hatása az olimpiai mozgalom, a sportmenedzsment és a globális sportpolitika fejlődésére.
Tartalom	A cikk a sportdiplomácia és a sportvezetés történeti elemzésére fókuszál. Bevezetést nyújt a sportdiplomáciai krízisek (pl. bojkottok) kezelésébe és a modern olimpiai brand (pl. professzionalizmus, média) kiépítésébe.
Módszer	Történeti elemzés és esettanulmányi megközelítés (vezetői döntések és hatásaik). Valószínűleg sportmenedzsment-elméleti keretek felhasználásával.
Forrásfeldolgozás	Primer források (NOB dokumentumok, elnöki beszédek), szakirodalom (sportmenedzsment, sportpolitika), valamint másodlagos források (életrajzok, újságcikkek) feldolgozása.
Aktualitás	Magas. A vezetői döntések mai napig érvényesek a modern sport nagy kérdéseiben (pl. emberi jogok, környezetvédelem, sportolói karrier), és relevánsak a sportdiplomácia aktuális kihívásai szempontjából.

2. Sinka Gréta Csilla, Forrai Judit: Az újkori Olimpiák sportsérüléseinek története DOI: [10.17107/KH.2023.27.47](https://doi.org/10.17107/KH.2023.27.47)

Kategória	Jellemzés
Téma	Az újkori Olimpiai Játékokon előforduló sportsérülések és az azokkal kapcsolatos orvosi kezelések történeti fejlődése, az orvostudomány és a sportkapcsolatának bemutatása.
Tartalom	Interdiszciplinárisan közelíti meg a sport és az orvostudomány viszonyát. Bemutatja, hogyan változott a sportolókra leselkedő veszélyek megítélése és a sportorvoslás szerepe az idő múlásával.
Módszer	Orvostörténeti és tudománytörténeti elemzés. Esettanulmányi jellegű vizsgálat az olimpiai események keretében. Statisztikai adatok és orvosi dokumentációk feldolgozása.
Forrásfeldolgozás	Orvosi szaklapok, klinikai feljegyzések (amennyiben elérhetők), olimpiai jegyzőkönyvek, valamint sportorvosi és népegészségügyi szakirodalom felhasználása.
Aktualitás	Kiemelkedő. A sportolói egészségmegőrzés, a sportsérülések kezelése és megelőzése a modern sportorvoslás és a teljesítménynyújtás állandóan aktuális és kritikus területe.

3. dr. Alliquander Anna: Versenyeken való részvétel nehézségei a női evezős sport történetében – különös tekintettel a női Európa-bajnokságokra DOI: [10.17107/KH.2020.20.204-213](https://doi.org/10.17107/KH.2020.20.204-213)

Kategória	Jellemzés
Téma	A nők esélyegyenlőségi küzdelme a sportban, fókuszban a női evezés intézményesülési nehézségeivel és a sportág Európa-bajnokságainak történetével.
Tartalom	A cikk a gender-történetet és a sporttörténetet ötvözi. Bemutatja a társadalmi, kulturális és szervezeti akadályokat, amelyekkel a nők szembesültek a versenyekre való jogosultság megszerzésekor.
Módszer	Kvantitatív-történeti elemzés (versenyszámok, részvételi adatok) és kvalitatív forráselemzés (sportvezetőségi döntések, szabályzatok, sajtóvisszhang).
Forrásfeldolgozás	Sportági szövetségi dokumentumok (evezés), versenyjegyzőkönyvek, korabeli sajtóhírek, valamint sportjogi és feminista sporttörténeti szakirodalom.
Aktualitás	Nagyon magas. A nemi egyenlőség kérdése (különösen a sportvezetésben, a díjazásban és a médiafigyelemben) a mai napig kritikus téma a sportvilágban.

4. Hidán Csaba László: Különféle lövési módszerek és az íjászat megjelenése Szent László legendájában a magyar középkorban DOI: [10.17107/KH.2013.7.100-111](https://doi.org/10.17107/KH.2013.7.100-111)

Kategória	Jellemzés
Téma	A magyar középkori fegyveres kultúra vizsgálata, az íjászat szerepe és bemutatása Szent László király legendájának forrásaiban.
Tartalom	A sporttörténet és a kultúrtörténet metszéspontja. A cikk nem csupán a technikai lövési módszereket vizsgálja, hanem azt is, hogyan vált a harcmódor a nemzeti identitás és a középkori ábrázolások szerves részévé.
Módszer	Forráselemzés (hagiográfia, krónikák) és archeológiai vonatkozások figyelembevételével történő összehasonlító elemzés. Kultúrtörténeti és hadtörténeti megközelítés.
Forrásfeldolgozás	Középkori latin és magyar nyelvű írott források (Szent László legenda, krónikák) kritikai elemzése, valamint a korabeli harcászat szakirodalma.
Aktualitás	Történeti szempontból alapvető. A cikk a nemzeti sportágak, a hagyományörző sportok gyökereit mutatja be, és hozzájárul a magyar harci kultúra történeti megértéséhez.

5. Újvári Hedvig PhD: Az első magyar primabalerina, Aranyváry Emília pesti és bécsi fellépéseinek sajtóvisszhangja a korabeli lapokban (1854–1855) DOI: [10.17107/KH.2024.29.46](https://doi.org/10.17107/KH.2024.29.46)

Kategória	Jellemzés
Téma	Egy jelentős magyar sport- és művészettörténeti személyiség (Aranyváry Emília) korai karrierje, fókuszban az esélyegyenlőség (primabalerina) és a média (sajtóvisszhang) szerepe.
Tartalom	A balettet, mint fizikai teljesítményt igénylő művészeti ágat, a sporttörténeti és nőtörténeti keretbe helyezi. A média szerepét vizsgálja a sportolók/művészek megítélésében és népszerűsítésében.
Módszer	Sajtótörténeti és kultúrtörténeti forráselemzés. Komparatistikai megközelítés (pesti és bécsi sajtó összehasonlítása) a karrier ívének bemutatására.
Forrásfeldolgozás	Széleskörűen használt korabeli lapok (primer források), színháztörténeti és táncművészeti szakirodalom. A cikk a média- és sporttörténeti adatok elemzésére épül.
Aktualitás	Erős, társadalomtörténeti szempontból. Rávilágít a nők korai szerepére a nyilvános, fizikai teljesítményen alapuló pályákon, és a média hatására a hírességek megítélésében.

6. Luca Valerio Messa: A pioneer of Mechano-therapy, Gustav Zander (1835 – 1920). The legacy of his theories and an interesting example of our days: the “Angel’s Wings” device DOI: [10.17107/KH.2024.28.41](https://doi.org/10.17107/KH.2024.28.41)

Kategória	Jellemzés
Téma	Gustav Zander (1835–1920), a mechanoterápia úttörője és a gyógytorna gépesítésének atyja. Elméleteinek öröksége és egy modern gyógyászati eszköz ("Angel's Wings") összehasonlítása.
Tartalom	Orvostörténeti és technikatörténeti áttekintés. A cikk a fizikai aktivitás és a rehabilitáció 19. századi megközelítését mutatja be, kiemelve a gyógyászati célú gépek (Zander-féle mechanikai berendezések) fejlesztésének jelentőségét.
Módszer	Tudománytörténeti, komparatiztikai elemzés. Zander 19. századi elméleteit és találmányait állítja szembe a 21. századi biomechanikai eszközökkel és eljárásokkal, hangsúlyozva a folyamatos innovációt a rehabilitációban.
Forrásfeldolgozás	Zander eredeti szakirodalma és a korabeli leírások (primer források), a biomedicina és a rehabilitációs mérnöki tudomány (engineering) aktuális eredményei és tanulmányai.
Aktualitás	Kiemelkedő. A sportorvoslásban és a fizioterápiában ma is alapvető a gépi rehabilitáció (pl. robotika, mozgáselemzés), melynek eszmei előzménye Zander munkássága. A cikk az eszközök evolúcióját teszi érthetővé.